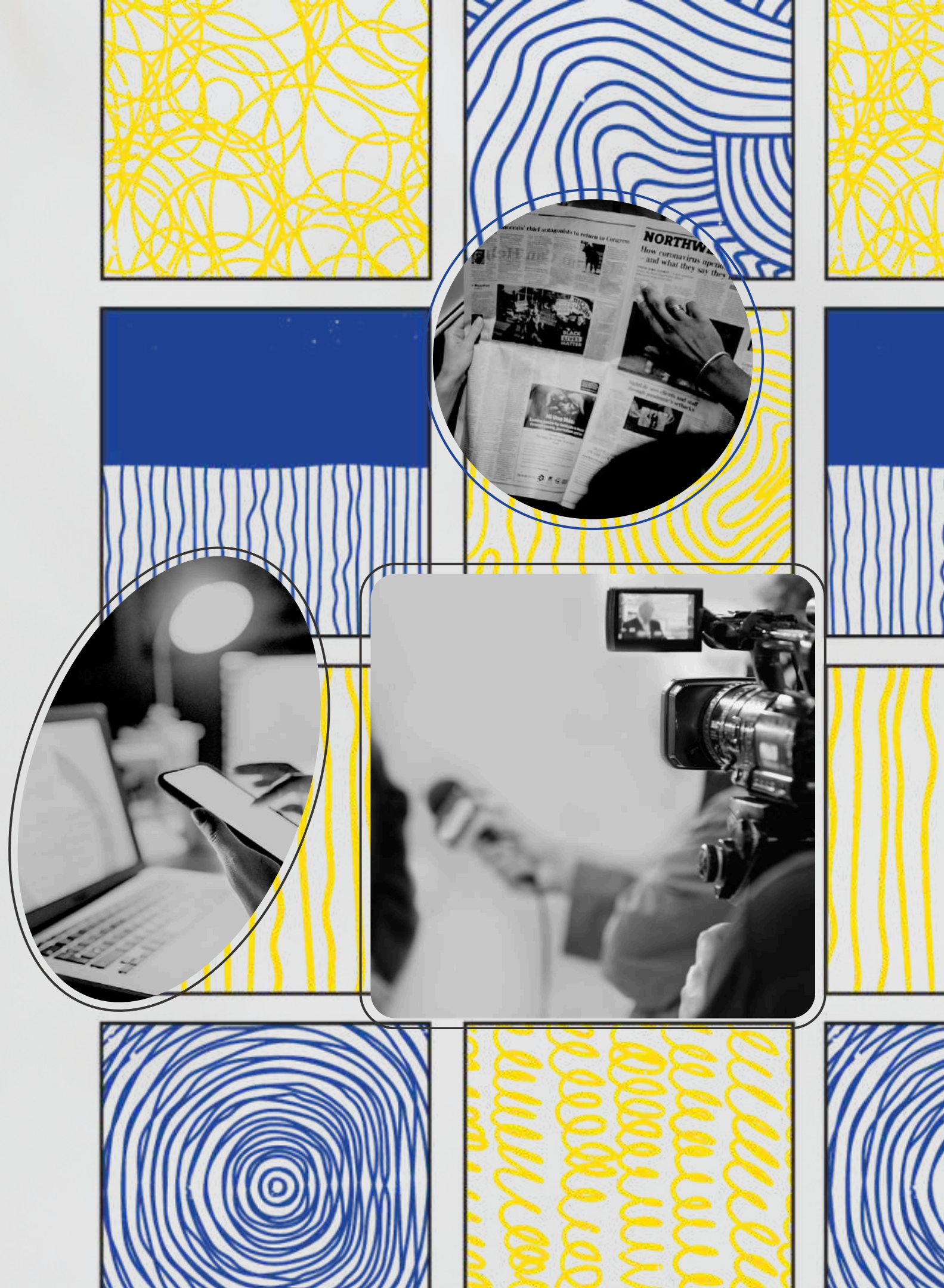

АВТОРСЬКЕ ПРАВО В МЕДІА

СОФІЯ МОХОВІКОВА

ПРОФЕСІОНАЛ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Закон України ПРО МЕДІА

- Ст. 1 , п. 30. **Медіа** (засіб масової інформації) - засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, який періодично чи регулярно виходить у світ під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою.

- Ст. 13. **Суб'єкти у сфері медіа**
  1. суб'єкти у сфері аудіовізуальних медіа;
  2. суб'єкти у сфері друкованих медіа;
  3. суб'єкти у сфері онлайн-медіа...

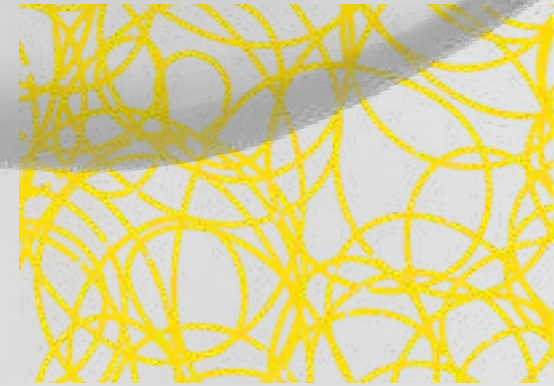

- Ст. 1 , п. 30. **Онлайн-медіа** – медіа, що регулярно поширює інформацію в текстовій, аудіо-, аудіовізуальній чи іншій формі в електронному (цифровому) вигляді за допомогою мережі Інтернет на власному вебсайті, крім медіа, які віднесені цим Законом до аудіовізуальних медіа.

- Ст. 2. **Сфера дії Закону**
  2. До сфери дії цього Закону не належить поширення масової інформації:
    - 2) фізичними особами - підприємцями або юридичними особами на власних веб-сайтах, якщо поширення масової інформації не є основним видом діяльності суб'єкта та поширювана ним масова інформація пов'язана з господарською діяльністю суб'єкта у сферах, відмінних від сфери дії цього Закону.

ДОТРИМАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ДЛЯ ЗМІ ТА МЕДІА-СТРУКТУР, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Закон України «Про авторське право і суміжні права»

35) **оригінальність твору** - ознака (критерій), що характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору.

СТ 6. ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

1. Об'єктами авторського права є твори у сфері літератури, мистецтва, науки, зокрема:

1) літературні твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо) у письмовій, електронній (цифровій) чи іншій формі.

СТ 8. ОБ'ЄКТИ, ЩО НЕ ОХОРОНЯЮТЬСЯ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ

1. Не охороняються авторським правом:

1) повідомлення про новини або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації.

НЕОХОРОНЮВАНИЙ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ ТЕКСТ НОВИНИ

Охоронюваний авторським правом текст:

У столиці відбулося відкриття виставки, що присвячена творчості видатної художниці Любові Панченко, під назвою «Всесвіт Любові». Ця експозиція, що вражає своєю глибиною та емоційною силою, стала важливою подією в культурному житті міста. Виставка знайомить відвідувачів з різноманітними роботами Панченко, що відображають багатство її внутрішнього світу.

Неохоронюваний авторським правом текст:

Відкриття виставки Любові Панченко «Всесвіт Любові» (фото – КМДА, Любов Голуб'ятнікова, Офіційний портал Києва)

**ЗАГАЛЬНЕ ПРАВИЛО -
ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ
ТВОРУ ПОТРІБНО
ОТРИМАТИ ДОЗВІЛ, БЕЗ
ЯКОГО ТАКЕ
ВИКОРИСТАННЯ НЕ Є
ЗАКОННИМ.**

**СТ. 22 ЗУ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА».
ЗАГАЛЬНІ ВИПАДКИ ВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ**

2. Без дозволу суб'єктів авторського права і безоплатно, але із зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

1) використання цитат, включаючи їх переклад з інших мов, з правомірно опублікованих творів, у тому числі статей з газет і журналів у формі оглядів преси, якщо це зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору (повідомлення), до якого цитати включаються, із семантичним та/або графічним виділенням меж цитати;

5) відтворення та розповсюдження у пресі, доведення до загального відома попередньо опублікованих у газетах або журналах статей з поточних економічних, політичних, релігійних та соціальних питань у випадках, коли право на таке відтворення, розповсюдження, доведення до загального відома публіки спеціально не заборонено автором;

б) доведення до загального відома публіки творів, побачених або почутих під час перебігу поточних подій з метою висвітлення таких подій, в обсязі, що відповідає інформаційній меті;

Під час аудиторних та «онлайн» занять викладач має право без дозволу правовласника, безоплатно, але із зазначенням імені автора і джерела запозичення, використовувати для своїх студентів вірші, ілюстрації, інші твори у презентаціях та лекційних матеріалах.

Інші суб'єкти не мають права використовувати уривки, фрагменти творів, картин, ілюстрацій та інших робіт авторів, оскільки така діяльність має самостійне економічне значення, тобто мету продажу готового навчального матеріалу й отримання прибутку.

ВІЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ З ОСВІТНЬОЮ МЕТОЮ

СТ. 24 ЗУ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА».
**ВІЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРУ БІБЛІОТЕКАМИ, МУЗЕЯМИ З ВІДКРИТИМ
ДОСТУПОМ ДЛЯ ВІДВІДУВАЧІВ, АРХІВАМИ АБО ОРГАНІЗАЦІЯМИ ІЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ФОНДІВ АУДІО-, ВІДЕОЗАПИСІВ**

1. *Допускається без дозволу суб'єкта авторського права та безоплатно відтворення, у тому числі репрографічне відтворення твору бібліотеками, музеями з відкритим доступом для відвідувачів, архівами або організаціями із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, за таких умов:*

1) у разі, якщо відтворюваним твором є окрема опублікована стаття та інші невеликі за обсягом твори чи уривки з письмових творів (крім комп'ютерної програми чи бази даних), з ілюстраціями або без них, і коли це відтворення здійснюється за запитом фізичних осіб, за умови що:

бібліотеки, музеї з відкритим доступом для відвідувачів, архіви або організації із збереження фондів аудіо-, відеозаписів мають достатні підстави вважати, що копія відтвореного твору використовуватиметься з метою навчання, наукового або приватного дослідження; обсяг такого відтворення відповідає визначеній меті; відтворення твору не має систематичного характеру.

Відповідно до ст. 32 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»

ТВОРИ, ЯКІ СТАЛИ СУСПІЛЬНИМ НАДБАННЯМ, МОЖУТЬ ВІЛЬНО, БЕЗ СПЛАТИ ВІНАГОРОДИ, ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ БУДЬ-ЯКОЮ ОСОБОЮ, ЗА УМОВИ ДОТРИМАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ АВТОРА.

ЧИ ЗАХИЩЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ РЕДАКТОРА?

- Єдиний випадок, коли у редактора можуть виникнути авторські права, полягає у внесенні ним «критичних» правок або інших змін, з якими автор погодився та разом з цим «додав» редактора у співавтори свого твору.

Загалом, в редактора не виникає ніяких прав щодо зміненого твору, він також не стає співавтором.

ПРАВА УПОРЯДНИКА

ЗА СТ. 18 ЗУ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА»

Упоряднику енциклопедій, енциклопедичних словників, періодичних та інших збірників, газет, журналів та інших періодичних видань належать майнові права на використання таких видань у цілому.

Упорядник здійснює свої права, за умови дотримання ним прав суб'єктів авторського права щодо кожного з творів, включених до складеного твору.

ЗАХИСТ ТА ДОТРИМАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У НАУКОВІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

СТАТТЯ 11-1 ЗУ "ПРО ДЕРЖАВНУ ПІДТРИМКУ МЕДІА, ГАРАНТІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЖУРНАЛІСТА" ПЕРЕДБАЧАЄ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЖУРНАЛІСТА.

1. ЖУРНАЛІСТ МАЄ ПРАВО:

- 5) поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом);
- 6) відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням;
- 7) на вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюється лише специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначаються законодавством.

ЖУРНАЛІСТ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

- 1) подавати для поширення достовірну інформацію та дотримуватися вимог Кодексу етики українського журналіста;
- 2) задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їх авторства або збереження таємниці авторства;
- 3) відмовлятися від доручення редактора (керівника медіа) чи редакції, якщо воно не може бути виконано без порушення закону;

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ВІД КОПІЮВАННЯ

Попереднім захистом від копіювання тексту, цифрових зображень творчих робіт може бути:

- проведення систематичного моніторингу за використанням вашого твору в Інтернеті, друкованих виданнях, на виставках тощо.
- можливість використання суб'єктом авторського права для повідомлення про свої майнові права знаку охорони авторського права, що складається з латинської літери "С", обведеної колом - ©, поряд з яким зазначаються ім'я (найменування) суб'єкта майнових прав на твір, рік першого опублікування твору (ст. 19 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»);
- застосування технічних засобів, які забороняють не авторизований доступ, позбавляють особу можливості копіювання тексту або ж перетворюють скопійований текст у непридатний до застосування;
- «водяні» знаки на контенті;
- використання низької роздільної здатності зображення;
- в комп'ютерних програмах – часове обмеження (спочатку безкоштовне використання, а після спливу певного терміну – за ліцензією) та інше.

БЕЗПОСЕРЕДНІМ ЗАХИСТОМ У РАЗІ ВЧИНЕННЯ ПОРУШЕННЯ Є:

- звернення до органів, уповноважених державою або ж інших компетентних органів;
- направлення претензії;
- медіація;
- застосування засобів оперативного впливу до порушника.

ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В СУДІ

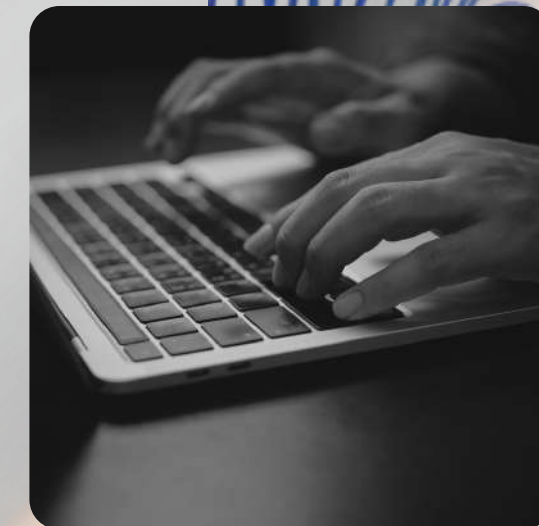

СТ. 55 ЗУ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА»
ВИЗНАЧАЄ ПРАВО ЗВЕРТАТИСЯ ЗА ЗАХИСТОМ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА/АБО СУМІЖНИХ ПРАВ ДО СУДУ З БУДЬ-ЯКИМИ ВИМОГАМИ, НЕ ЗАБОРОНЕНИМИ ЗАКОНОМ, ЗОКРЕМА ПРО:

- 1) визнання авторського права або суміжних прав;
- 2) відновлення становища, яке існувало до порушення;
- 3) припинення та/або заборону вчиняти дії, що порушують авторське право та/або суміжні права чи створюють загрозу їх порушення;
- 4) стягнення винагороди, передбаченої законодавством про авторське право і суміжні права;
- 5) відшкодування моральної шкоди;
- 6) відшкодування збитків, завданих порушенням авторського права або суміжних прав, включаючи упущену вигоду, або стягнення доходу, отриманого порушником внаслідок порушення ним авторського права або суміжних прав, або стягнення компенсації;
- 7) припинення підготовчих дій до порушення авторського права та/або суміжних прав, у тому числі шляхом призупинення митних процедур, якщо є підстави вважати, що на митну територію України чи з митної території України можуть бути пропущені піратські примірники творів, фонограм, відеограм, засоби обходу технологічного засобу захисту об'єктів авторського права та/або об'єктів суміжних прав тощо;
- 8) опублікування за рахунок порушника в засобах масової інформації даних про допущені порушення авторського права та/або суміжних прав та судові рішення щодо цих порушень;
- 9) вжиття інших передбачених законодавством заходів, пов'язаних із захистом авторського права та/або суміжних прав.

ЗАХИСТ ТА ДОТРИМАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ПРИ СПІВПРАЦІ З ВИДАННЯМИ

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ МАЙНОВИХ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА ТВОРИ. НАУКОВЦІ, ЗВО І ВИДАВНИЦТВА.

Більша частина наукових доробків створюється у процесі виконання службових обов'язків.

- Відповідно до ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» майнові права на службовий твір переходять до ЗВО з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено законодавством, трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і ЗВО чи НДІ, де працює науковець.
- Службові твори можуть бути створені спільною творчою працею науковців. У такому випадку йдеться про співавторство.
- Особливістю створення твору за замовленням є те, що за законом, якщо договором не передбачено інше, передання майнових прав використання об'єкта (напр. тексту) здійснюється з моменту створення об'єкту автором.

ПЕРЕДАННЯ/НАДАННЯ АВТОРАМИ ПРАВА НА РОЗМІЩЕННЯ ЇХНІХ СТАТЕЙ У НАУКОВИХ ЖУРНАЛАХ.

ВІДПОВІДНО ДО СТ. 48 ЗУ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА»

Правочини щодо розпоряджання майновими правами на об'єкти авторського права або об'єкти суміжних прав вчиняються у письмовій (електронній) формі, крім договору про використання твору в періодичних виданнях (газетах, журналах, електронних засобах масової інформації тощо), які можуть укладатися в усній формі.

Для отримання дозволу на використання твору, зокрема статей з видання, може бути підписана ліцензійна угода з автором або з кожним з авторів оригінального твору та ін.

СПРАВА № 761/12823/16-Ц (2019 РІК)

Позивачка виявила, що телеканал СТБ використав її фотографію морозива без згоди та без зазначення авторства.

Суди першої та апеляційної інстанцій відмовили в позові, оскільки позивачка не надала достатніх доказів свого авторства. Однак Верховний Суд зазначив, що в авторському праві діє презумпція авторства, і особа, яка вважає себе автором, може використовувати знак охорони авторського права, включаючи дату першої публікації твору.

СУДОВА ПРАКТИКА

СПРАВА № 761/10620/15-Ц (2020 РІК)

ТОВ "Український тиждень" опублікувало колаж, раніше розміщений на веб-сайті, без дозволу автора.

Суд встановив, що посилання на веб-сайт, з якого було запозичено твір, не звільняє відповідача від відповідальності за порушення авторських прав.

«Апеляційний суд погодився з висновками суду першої інстанції, додатково зазначив, що при використанні інформації, отриманої з мережі Інтернет, на журналістів може розповсюджуватися принцип «умовного імунітету від відповідальності», проте такий імунітет не є безумовним .... Відтворення фотографічного твору відбулося не у обсязі, виправданому поставленою метою, а сприяло **задоволенню тематичних інтересів певної групи читачів та позбавлено інформаційної мети**. Відтворення відбулося без обов'язкового зазначення імені автора, а посилання на сайт виконано у спосіб, який не дозволяє пересічному читачу отримати інформацію про інше (попереднє) джерело такої публікації. Відповідач мав достатньою мірою передбачати наслідки використання фотографічного твору, який є об'єктом авторського права, дії відповідача не можна уважати сумлінними, а відтворення фотографічного твору відбулося з порушенням законних інтересів автора та у спосіб, який не дозволяє вести мову про виправданість його використання, відтак має наслідком настання цивільної відповідальності».

СПРАВА № 89769684 (2020РІК)

Позивач стверджував, що газета «Козятинський експрес» опублікувала його статтю без дозволу. Суд встановив, що відповідач дійсно використав статтю без згоди автора, порушивши його авторські права, хоча заявлена позивачем сума компенсації була визнана судом як неспіврозмірна порушенню і була зменшена.

СПРАВА № 308/7570/18-Ц (2024 РІК)

Позивач оскаржував те, що видавництво "Підручники і посібники" використало його твір без дозволу та належної компенсації. Суд встановив, що відповідач не дотримався умов вільного використання твору та використав його у комерційних цілях для покращення продажу власної продукції. Суд зобов'язав відповідача виплатити компенсацію за порушення авторських прав.

«Доводи касаційної скарги про те, що РГ «Підручники і посібники» без згоди автора мала право використовувати спірний художній твір, оскільки такий використано у виданнях навчального характеру, не заслуговують на увагу, так як спростовані зібраними у справі доказами, а відповідачем не доведено використання спірного художнього твору в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях навчального характеру. Крім того, судами встановлено, що відтворення вказаного вище твору відповідачем не є поодиноким випадком, а видання альбому-посібника «Образотворче мистецтво. 3 клас» відбулося з комерційною метою».

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

WWW.NIPO.GOV.UA

+38 (044) 494-06-20

ДМИТРА ГОДЗЕНКА, 1, М. КИЇВ, 01601, УКРАЇНА

CCI.CONSULT@NIPO.GOV.UA